

AMSTERDAMO GRUPĖ

Derekas Rezerfordas (Derek Rutherford),

The Amsterdam group, *The Globe*, 2002 Issue 1

http://www.ias.org.uk/resources/publications/theglobe/globe200201/g1200201_p8.html

Visuomeninė organizacija „Tėvai prieš narkotikus“, 2007

Ar esama bendrystės tarp sveikatos apsaugos ir pramonės ir ar galima tikėtis bet kurios formos bendradarbiavimo tarp šių socialinio aspekto grupių?

Atsakymą turėtų duoti pramonės atstovų pasisakymų ir veiksmų tyrimas.

Amsterdamo grupė (TAG), įkurta 1990 m., sudaro sąjungą su pirmaujančiais Europos alaus, vyno ir stipriųjų alkoholinių gėrimų gamintojais, taip pat su vyriausybėmis ir kitomis suinteresuotomis grupėmis, sprendžiant socialines problemas, susijusias su per gausiu ar netinkamu alkoholinių gėrimų vartojimu. TAG išvardija tokius savo tikslus:

- *“atsakingo vartojimo ir dalyvavimo kovoje su piktnaudžiavimu skatinimas; supratingumo propagavimas ir biomediciniųjų bei socialinių tyrimų skatinimas; atsakingų komercinių komunikacijos priemonių apsauga efektyvaus savaiminio reguliavimosi būdu”.*

TAG dabartiniai nariai

Allied Domecq	Interbrew
Bacardi-Martini	Kronenburg
Bass Brewers	Moet Hennessy
Berentzen-Gruppe	Prips Ringnes
Brauerei Beck & Co	Remy Cointreau
Carlsberg	Seagram Europe & Africa
Group Pernod Ricard	United Distillers & Vintners
Heineken	

TAG narės kompanijos veikia Europos mastu, susivienijusios į Stipriųjų alkoholinių gėrimų gamintojų Konfederaciją (Confederation des Producteurs de Spiritueux), kurią sudaro 35 nacionalinės organizacijos, ir Bendrosios rinkos aludarių konfederaciją (Confederation de Brasseurs du Marche Commun).

TAG nariai taip pat aktyviai dalyvauja pramonės veiksmuose dėl “piktnaudžiavimo” alkoholiu ir šviečiamojoje veikloje, kurią vykdo trečdalyje pasaulio veikiančios socialinės organizacijos.

TAG skelbė dvi ataskaitas Europos Sąjungai 1993 ir 2000 m., kuriose buvo aiškiai parodyta jų opozicija visuomenės sveikatos modeliui. Jose teigiama:

- Faktai byloja, kad didžioji dalis su alkoholiu susijusių problemų tiesiogiai nepriklauso nuo vidutinio alkoholio suvartojimo vienam gyventojui, o daugiau priklauso nuo netinkamų gėrimo įpročių.
- Strategijos, kurių tikslas yra sumažinti bendrąjį alkoholio suvartojimą vienam gyventojui (apribojant bendrą alkoholinių gėrimų pardavimą, taikant marketingo ir gamybos suvaržymus bei didelį apmokestinimą), nėra skirtos tiems, kurie piktnaudžiauja šia produkcija.
- Turi būti pabrėžiama asmeninė atsakomybė už gėrimo įpročius ir tai, kad jokios kolektyvinės taisyklės niekada negali pakeisti asmeninės atsakomybės.

Dėl visuomeninės strategijos Anderson ir Lopez¹ pažymi:

“Visuomeninė strategija turi atsižvelgti į tai, kad nesumažėja žala smarkiai geriantiems žmonėms, ir tuo pat metu pripažinti, kad didžiausią žalą patiria mažai alkoholio vartojantys žmonės, kurie tam tikrais atvejais apsinuodija alkoholiniais gėrimais arba jų padaugina. Strategija, kai griežtai smerkiamas toks mažai geriančiųjų elgesys, gali įgyti pakankamą prioritetą,

įgyvendinant visuomenės sveikatos sistemos atsakomuosius veiksmus alkoholio sukeliamų problemų visuomenėje atžvilgiu”.

Toliau pateikiamos temos yra paimtos iš Amsterdamo grupės ataskaitos ir kontrasto būdu sugretintos su jų narių veiksmis.

Jaunimas ir alkoholis

TAG remia ir dalyvauja švietimo programose, kurios pateikia tikslią ir subalansuotą informaciją apie alkoholį ir jo poveikį. Programos skirtos:

- tiesiogiai jaunimui;
- tėvams, mokykloms, jaunimo klubams ir kitoms atitinkamoms įstaigoms;
- šiomis programomis siekiama užtikrinti, kad visos propagandinės ir reklaminės kampanijos veiktų efektyviaus savaiminio reguliavimosi principu;
- šiomis programomis siekiama parengti ir propaguoti medžiagą, kuri parodytų jauniems žmonėms gėrimo ir vairavimo išgėrus pavojus;
- šiomis programomis siekiama parengti HORECA sektoriaus darbuotojus (dirbančius viešbučiuose, restoranuose ir kavinėse), kad jie nepardavinėtų alkoholinių gėrimų nepilnamečiams.

Parodyti tai kaip kontrastą faktui, kad TAG nariai leidžia į apyvertą alkoholinius gazuotus gėrimus ir nuolat pateikia rinkai naujo dizaino gėrimus, kuriais ypač apeliuoja į jaunimą.

Gėrimas ir vairavimas

TAG teigia, kad yra visiškai pasirengęs paskatinti pramonės įmones žengti praktiškus žingsnius, sumažinant su alkoholio vartojimu susijusių avarių skaičių, imantis, pavyzdžiui, tokių veiksmų:

- dirbant viešbučių, restoranų, kavinių ir barų (HORECA) sektoriuose ir rengiant iniciatyvas, kai vairuojama neišgėrus, įskaitant nealkoholinių gėrimų prieinamumo skatinimą;
- parengiant ir remiant švietimo programas, kurios moko, kad vairavimas, pavartojus alkoholinių gėrimų yra nepriimtinas ir kad turi būti laikomasi įstatymų;
- remti tyrimus tokiose srityse, kaip vairuotojų, kurie geria per daug, požiūriai ir kaip geriausia juos pakeisti;
- sutelkti ypatingą dėmesį į nuolatinės problemas tų gėrėjų, kurie nuolat vairuoja, peržengdami leistinas ribas;
- pramonė ir toliau bendradarbiaus su kelių eismo saugumo organizacijomis, vyriausybėmis ir kitomis suinteresuotomis šalimis. Švietimo programos, skirtos jaunimui, turi būti prioritetingos.

Tačiau savo veiksmis pramonės įmonės parodo, kad jos yra prieš efektyvius įstatymus. 10-ojo dešimtmečio pradžioje Kampanijos prieš vairavimą išgėrus (CADD) atstovai kreipėsi finansinės paramos į socialinio pramonės aspekto grupę Didžiojoje Britanijoje (Portmano grupę), ir jiems buvo pasakyta, kad jeigu jie nutrauks savo kampaniją dėl leistinos (promilių kraujyje) ribos sumažinimo ir įdiegs atsitiktinį įkvėpimo testą, pinigų jie galėtų sulaukti. Po kelerių metų Portmano grupė vėl mėgino pakartoti šį veiksma. 1997 m. Britų vyriausybė pasakė, kad buvo “išmintinga” sumažinti ribą iki 50 mg. Nepaisant to, kad ES rekomendavo šią ribą, Didžioji Britanija lieka viena iš trijų ES valstybių, kurioje jis yra didesnis. Portmano grupė nepaliaujamai priešinosi tokiam pakeitimui. Portugalijos socialinio aspekto grupė jau savo įkūrimo dieną paprašė Portugalijos vyriausybės pakelti BAC (alkoholio koncentracija kraujyje) nuo 0,5 procento iki 0,8 procento.

Prekyboje naudojami pranešimai ir savaiminis reguliavimas

TAG mano, kad prekyboje naudojami pranešimai turi būti:

- oficialūs, padorūs, sąžiningi ir garbingi ir atitikti priimtus sąžiningos konkurencijos ir geros verslo praktikos principus;

- būti parengti su derama socialine atsakomybe ir pagrįsti sąžiningumo ir geros valios principais;
- jokiais aplinkybėmis nebūti neetiški ar kitaip žeidžiantys žmogaus orumą ir dorą.

Turi priešintis tokiems dalykams:

- raginimams, susijusiems su gausiu ar neatsakingu vartojimu, arba negatyviam abstinencijos ar nuosaikumo vaizdavimui;
- mėginimams sieti su smurtiniu, agresyviu elgesiu;
- neturi būti skirti specialiai nepilnamečiams ir neturi rodyti vartojančių gėrimus paauglių;
- neturi būti įtraukiami į žiniasklaidos programas bei spaudą, kurie yra daugiau skirti nepilnamečiams, negu suaugusiems;
- neturi reklamuoti gėrimų žiniasklaidoje, renginiuose arba programose, kurių auditorijos daugumą sudaro nepilnamečiai;
- neturi sudaryti įspūdžio, kad gėrimų vartojimas stimuliuoja protinį ar fizinį pajėgumą, pavyzdžiui, sportuojant;
- neturi sudaryti įspūdžio, kad gėrimų vartojimas yra visuomeninės ar seksualinės sėkmės laidas.

Politikos iniciatyvos

Devintojo dešimtmečio pabaigoje Guinness (Airijos alaus bendrovė – red. pastaba) bandė paveikti PSO Europos veiksmų prieš alkoholį planą. Todėl pirmasis plano "Pasilinksminimas ir nuosaikumas", kuriame atsispindėjo Guinness'o požiūris, projektas buvo šalių narių atmetas.

Portman grupė praėityje ryžtingai kritikavo nustatytas gėrimo ribas Jungtinėje Karalystėje ir prisidėjo prie jų pakeitimo. Be to, ji suabejojo visu Europos veiksmų prieš alkoholį plano (EAAP) pagrindu ir pasiūlė 2000 svarų sterlingų "kyšius" mokslininkams, kad jie kritikuotų Alkoholio ir visuomenės gėrovės politiką, pažadėjusi, kad publikacijos bus anoniminės. ICAP kritikavo ir EAAP ir jo temą – „Kuo mažiau, tuo geriau“.

Amsterdamo grupė bandė daryti įtaką ir Antrajam PSO Europos veiksmų prieš alkoholį planui, pateikdama nemaža pataisų:

„alkoholio žalos sumažinimas priklauso svarbiausiems sveikatos apsaugos veiksams, kurių šalys gali imtis gyvenimo kokybei pagerinti“ - TAG pasiūlė pataisą: *„piktnaudžiavimo alkoholiu mažinimas priklauso...“*

„su alkoholiu susijusių problemų pavojus“ - TAG pasiūlė pataisą: *„piktnaudžiavimo alkoholiu pasekmės“*

Teiginys, kad „alkoholis yra aktyviai veikiantis psichiką narkotikas“, buvo **išbrauktas** – TAG nepatiko žodis „narkotikas“.

Sakinys „alkoholio vartojimas ir su alkoholiu susijusi žala, pavyzdžiui, girtuokliavimas, išgertuvės ir su alkoholiu susijusios socialinės problemos, yra bendros tarp paauglių ir jaunimo Vakarų Europoje“, **dingo** iš TAG versijos.

„Alkoholinių gėrimų pramonės ir viešbučių bei visuomeninio maitinimo sektoriaus atsakomybė“ yra TAG pakeista į „**pramonės ir visuomenės partneryste mažinant piktnaudžiavimą alkoholiu**“.

„...remti atsitiktinių testų įkvėpus skaidrumo didinimą“ TAG versijoje tapo „**remti vairavimo išgėrus kampanijas**“.

„...įvesti apribojimus gėrimų pramonei, remiant sporto įvykius“ yra – netenka stebėtis, TAG **išbraukta**.

Amsterdamo grupei nepavyko pakeisti planą, nors ji ėmėsi didžiulio spaudimo vyriausybėms, kurioms ji turėjo įtakos. Dr. Asfelis (Asfel), kuris tuo metu buvo PSO direktoriumi Europos regionui, plano pratarmėje rašė:

„Rengiant šį Planą, buvo ypač susidomėta santykiais su pramone, ir su jais susiję klausimai buvo nuolat keliami Regioninio komiteto Nuolatinės Komisijos ir paties Regioninio komiteto. Plane būta kelių nuorodų į pramonės ir prekybos vaidmenį. Jame siūloma, pavyzdžiui, kad pramonė ir

viešbučių/visuomeninio maitinimo sektorius parengtų ir įgyvendintų su alkoholiu susijusių problemų sumažinimo programas geriančiųjų tarpe. Po Regioninio biuro surengto susitikimo su pramonės atstovu, būtent su vadinamąja Amsterdamo Grupe, pastaroji aršiai kritikavo Planą, aiškindama pramonės poziciją ir pateikdama savo pasiūlymus, kuriuos pageidavo įterpti į tekstą.

Nors kai kurie Amsterdamo Grupės pasiūlymai atitiko debatus, Regioninis komitetas nesutiko iš esmės peržiūrėti teksto.

Tačiau bendravimas su Grupe, siekiant keistis informacija, vyko. Bet nepaisant tokio bendradarbiavimo su pramone, be to, negalima buvo ir iš anksto ignoruoti prekybos bei viešbučių ir /visuomeninio maitinimo sektoriaus, jų rekomendacijos rengti vietinę bei visos šalies sveikatos apsaugos ir alkoholio politiką su jais bendradarbiaujant, nesusilaukė paramos.²

PSO valdybos deklaracijoje, paskelbtoje Stokholme vykusioje konferencijoje, buvo įrašytas toks teiginys:

“Sveikatos apsaugos politika alkoholio atžvilgiu turi būti formuluojama sveikatos apsaugos interesais, nesikišant komerciniams interesams”.

PSO Europos veiksmų prieš alkoholį plane pabrėžiama, kad yra svarbu:

“remti nevyriausybinės organizacijas bei tinklus, vaidinančius konkretų vaidmenį informuojant ir mobilizuojant pilietinę visuomenę apie su alkoholiu susijusias problemas, siekiančius politikos pakeitimo ir veiksmingo politikos įgyvendinimo vyriausybiname lygmenyje, taip pat išryškinančius kenksmingus alkoholio pramonės veiksmus.”

2001 metų birželio mėnesį ES valstybių sveikatos apsaugos ministrų taryba paragino sukurti veiksmingus mechanizmus, kurie:

užtikrintų, kad gamintojai negamintų alkoholinių gėrimų, skirtų (arba sukurtų ar reklamuojamų) konkrečiai vaikams bei paaugliams. Taryba pripažino, kad alkoholis yra svarbiausias sveikatos veiksnys Europos Bendrijoje.

Akivaizdu, kad vadovaujančios sveikatos apsaugos įstaigos ir nevyriausybines organizacijas, siekiančios sumažinti su alkoholiu susijusių žalą ir remti sveikatos apsaugos politiką, turi išlaikyti tam tikrą atstumą tarp savęs ir pramonės bei jos sąjungininkų. Pramonei neturi būti leista reguliuoti politinę dienotvarkę remiantis alkoholio politika.

Šaltiniai

1. Peter Anderson ir Alan Lopez. *Alkoholis ir sveikata – Išvados sveikatos apsaugos įstaigoms. PSO Europos regiono skyrius. Kopenhaga, 1995 m.*
2. *Europos veiksmų prieš alkoholį plano 2000-2005 m. Pratarė. PSO Europos regiono skyrius.*